

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (ketvirtoji kolegija) SPRENDIMAS

2015 m. gegužės 21 d.*ⁱ

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Laisvės, saugumo ir teisingumo erdvė – Jurisdikcija civilinėse ir komercinėse bylose – Reglamentas (EB) Nr. 44/2001 – Specialioji jurisdikcija – 6 straipsnio 1 dalis – Ieškinys, kuriuo siekiama, kad keli atsakovai, kurių buveinės yra skirtingose valstybėse narėse, dalyvavę kartelyje, pripažintame prieštaraujančiu EB 81 straipsniui ir Europos ekonominės erdvės susitarimo 53 straipsniui, solidariai atlygintų nuostolius ir pateiktų informaciją – Teismo, į kurį kreiptasi, jurisdikcija, taikoma bendraatsakoviams – Atsakovui, kurio buveinė yra teismo, į kurį kreiptasi, vietos valstybėje narėje, pareikšto ieškinio atsisakymas – Jurisdikcija delikto arba kvazidelikto bylose – 5 straipsnio 3 dalis – Susitarimai dėl jurisdikcijos – 23 straipsnis – Veiksmingas kartelių draudimo įgyvendinimas“

Byloje C-352/13

dėl *Landgericht Dortmund* (Vokietija) 2013 m. balandžio 29 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2013 m. birželio 26 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Cartel Damage Claims (CDC) Hydrogen Peroxide SA

prieš

Akzo Nobel NV,

Solvay SA / NV,

Kemira Oyj,

FMC Foret SA,

dalyvaujant

Evonik Degussa GmbH,

Chemoxal SA,

Edison SpA,

TEISINGUMO TEISMAS (ketvirtoji kolegija),

* Proceso kalba: vokiečių.

kuri sudaro kolegijos pirmininkas L. Bay Larsen, teisėjai K. Jürimäe, J. Malenovský, M. Safjan (pranešėjas) ir A. Prechal,

generalinis advokatas N. Jääskinen,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *Cartel Damage Claims (CDC) Hydrogen Peroxide SA*, atstovaujamos advokato T. Funke,
- *Akzo Nobel NV*, atstovaujamos advokatų M. Blaum ir T. Paul,
- *Solvay SA / NV*, atstovaujamos advokatų M. Klusmann ir T. Kreifels,
- *Kemira Oyj*, atstovaujamos advokatų U. Börger ir R. Lahme,
- *FMC Foret SA*, atstovaujamos solisitoriaus B. Uphoff ir advokato S. Woitz,
- *Evonik Degussa GmbH*, atstovaujamos advokatų C. Steinle ir S. Wilske,
- *Edison SpA*, atstovaujamos advokatų A. Rinne ir T. Mühlbach,
- Prancūzijos vyriausybės, atstovaujamos D. Colas ir J. Bousin,
- Europos Komisijos, atstovaujamos A.-M. Rouchaud-Joët, M. Wilderspin ir G. Meessen,

susipažinęs su 2014 m. gruodžio 11 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 12, 2001, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 4 t., p. 42) 5 straipsnio 3 punkto, 6 straipsnio 1 punkto ir 23 straipsnio išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *Cartel Damage Claims (CDC) Hydrogen Peroxide SA* (toliau – *CDC*), įsteigtos Briuselyje (Belgija), ginčą su *Akzo Nobel NV*, *Solvay SA / NV*, *Kemira Oyj* ir *FMC Foret SA*, įsteigtomis kitose valstybėse narėse, ne Vokietijos Federacinėje Respublikoje, dėl patirtų nuostolių atlyginimo remiantis reikalavimais atlyginti žalą, kuriuos *CDC* tiesiogiai arba netiesiogiai perleido 71 įmonei, tariamai patyrusi žalą dėl EB 81 straipsnio ir 1992 m. gegužės 2 d. Europos ekonominės erdvės susitarimo (OL L 1, 1994, p. 3, toliau – *EEE susitarimas*) 53 straipsnio pažeidimo.

Teisinis pagrindas

3 Reglamento Nr. 44/2001 2, 11, 12, 14 ir 15 konstatuojamosiose dalyse nustatyta:

„(2) tam tikri skirtumai tarp jurisdikciją ir teismo sprendimų pripažinimą reglamentuojančių nacionalinių taisyklių trukdo patikimai veikti vidaus rinkai. Nuostatos dėl jurisdikcijos kolizinių normų civilinėse ir komercinėse bylose suvienodinimo ir formalumų supaprastinimo, siekiant užtikrinti greitą ir paprastą teismo priimtų sprendimų valstybėse narėse, kurios privalo laikytis šio reglamento, pripažinimą ir vykdymą, yra labai svarbios.

<...>

(11) Jurisdikcijos taisyklės turi būti ypač nuspėjamos ir pagrįstos principu, pagal kurį jurisdikcija paprastai priklauso nuo atsakovo gyvenamosios vietos, ir šiuo pagrindu jurisdikcija turi būti visada prieinama, išskyrus keletą aiškiai nustatytų situacijų, kuriuose bylinėjimosi objektas arba šalių autonomija pateisinama kaip kitokia susijusi aplinkybė. Turi būti atskirai apibrėžta juridinio buveinė, siekiant didesnio bendrų taisyklių aiškumo ir išvengti jurisdikcijos prieštaravimų.

(12) Jurisdikcija turėtų būti nustatoma ne tik pagal atsakovo gyvenamąją vietą, bet ir pagal kitą alternatyvų jurisdikcijos pagrindą, atsižvelgiant į glaudų ryšį tarp teismo ir bylos arba siekiant padėti tinkamai vykdyti teisingumą.

<...>

(14) Pagal kitokias nei draudimo, vartotojų arba darbo sutartis teismų savarankiškumas nustatant jurisdikciją yra ribotas, ir šalių autonomija dėl šiame reglamente nustatytų išimtinės jurisdikcijos pagrindų turi būti gerbiama.

(15) Siekiant harmoningai vykdyti teisingumą, reikia sumažinti vienu metu vykstančių teismo procesų galimybę ir užtikrinti, kad dviejose valstybėse narėse nebūtų priimami nesuderinami sprendimai. <...>“

4 Minėto reglamento II skyriuje esančiuose 2–31 straipsniuose nagrinėjamos jurisdikcijos taisyklės.

5 Šio skyriaus 1 skirsnio „Bendrosios nuostatos“ 2 straipsnio 1 dalis išdėstyta taip:

„Pagal šį reglamentą valstybėje narėje nuolat gyvenantiems asmenims, neatsižvelgiant į jų pilietybę, bylos turi būti keliamos tos valstybės narės teismuose.“

6 Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad valstybėje narėje gyvenančiam asmeniui byla kitoje valstybėje narėje gali būti iškelta dėl „civilinės teisės pažeidimų, delikto arba kvazidelikto vietos, kurioje įvyko žalą sukėlus įvykis ar jis gali įvykti, teismuose.“

7 Šio reglamento 6 straipsnio 1 punkte numatyta:

„Valstybėje narėje gyvenančiam asmeniui byla taip pat gali būti iškelta:

1) kai minėtas asmuo yra vienas iš atsakovų teismuose pagal bet kurio iš jų nuolatinę gyvenamąją vietą, jeigu reikalavimai yra taip glaudžiai susiję, kad yra tikslinga juos nagrinėti ir spręsti visus iš karto, siekiant išvengti atskirų teismo procesų metu priimtų sprendimų nesuderinamumo.“

- 8 Reglamento Nr. 44/2001 II skyriaus 7 skirsnyje „Susitarimas dėl jurisdikcijos“ esančio 23 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Jeigu šalys, kurių vienos arba daugiau nuolatinė gyvenamoji vieta yra valstybėje narėje, yra susitarusios, kad valstybės narės teismas arba teismai turi jurisdikciją spręsti bet kuriuos ginčus, kilusius arba galinčius kilti dėl konkrečių teisinių santykių, minėtas teismas arba minėti teismai turi jurisdikciją. Tokia jurisdikcija yra išimtinė, jeigu šalys nesusitarė kitaip. Toks jurisdikciją suteikiantis susitarimas:

- a) priimamas arba paliudijamas raštu, arba
- b) priimamas tokia forma, kuri atitinka šalių tarpusavyje nustatytą praktiką, arba
- c) tarptautinės prekybos arba komercijos srityje priimamas tokia forma, kuri atitinka panaudojimą, apie kurį šalys žino arba turėjo žinoti ir kurį tokioje prekyboje arba komercijoje plačiai žino ir vykdo sutarčių, susijusių su konkrečia prekyba arba atitinkama komercija, šalys.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 9 Briuselyje įsteigtos ir Belgijos teisės reglamentuojamos bendrovės *CDC* tikslas – teisiniu būdu pareikšti įmonių, kurios patyrė nuostolių dėl kartelio, reikalavimus dėl žalos atlyginimo. 2009 m. kovo 16 d. ji pareiškė ieškinį dėl žalos atlyginimo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme šešioms chemijos produktų įmonėms, kurios, išskyrus į bylą įstojusią šalį ir buvusią atsakovę *Evonik Degussa GmbH* (toliau – *Evonik Degussa*), kurios buveinė yra Esene (Vokietija), įsteigtos kitose penkiose valstybėse narėse, ne Vokietijos Federacinėje Respublikoje.
- 10 Grįsdama ieškinį, kuriuo *CDC* prašė solidariai priteisti iš atsakovių pagrindinėje byloje nuostolius ir pateikti informaciją, ši bendrovė rėmėsi 2006 m. gegužės 3 d. Komisijos sprendimu 2006/903/EB dėl [EB 81] straipsnio ir EEE susitarimo 53 straipsnio taikymo procedūros bendrovėms *Akzo Nobel NV*, *Akzo Nobel Chemicals Holding AB*, *EKA Chemicals AB*, *Degussa AG*, *Edisson SpA*, *FMC Corporation*, *FMC Foret SA*, *Kemira OY*, *L'air Liquide SA*, *Chemoxal SA*, *Snia SpA*, *Caffaro Srl*, *Solvay SA / NV*, *Solvay Solexis SpA*, *Total SA*, *Elf Aquitaine SA* ir *Arkema SA* (Byla COMP / F / C.38.620 – Vandenilio peroksidas ir perboratas) (OL L 353, p. 54), kuriame Europos Komisija konstatavo, kad, kalbant apie vandenilio peroksidą ir perboratą, pasakytina, jog atsakovės pagrindinėje byloje ir kitos įmonės dalyvavo darant vieną ir tęstinį pažeidimą ir tuo pažeidė kartelių draudimą, nustatytą EB 81 straipsnyje ir EEE susitarimo 53 straipsnyje. Šiame sprendime nurodyta, kad pažeidimas pradėtas vykdyti vėliausiai 1994 m. sausio 31 d., o baigėsi anksčiausiai 2000 m. gruodžio 31 d. Minėtame sprendime nustatyta, kad pažeidimą iš principo sudarė keitimasis svarbia ir konfidencialia informacija apie rinkas ir (arba) įmones, gamybos ribojimas ir (arba) kontrolė, rinkos dalių ir klientų paskirstymas ir kainų priežiūra rengiant daugiašalius ir (arba) dvišalius susitikimus ir bendraujant telefonu daugiau ar mažiau reguliariai iš esmės Belgijoje, Vokietijoje ir Prancūzijoje.
- 11 Šiuo klausimu *CDC* remiasi susitarimais dėl reikalavimų atlyginti žalą perdavimo, sudarytais su 32 įmonėmis, įsteigtomis trylikoje skirtingų Europos Sąjungos arba Europos ekonominės erdvės (EEE) valstybių narių; kai kurios iš šių įmonių anksčiau sudarė tokius susitarimus dėl perdavimo su kitomis 39 įmonėmis. Susijusios įmonės dirba celiuliozės ir popieriaus perdirbimo srityje. Remiantis *CDC* nuorodomis, matyti, kad šios įmonės nuo 1994 m. iki 2006 m. įsigijo didelį kiekį

vandenilio peroksido skirtingose Sąjungos arba EEE valstybėse narėse ir kad daugeliui įmonių vandenilio peroksidas buvo tiekiamas į gamyklas, esančias daugelyje valstybių narių. Anot atsakovių pagrindinėje byloje, į kai kurias susijusias pirkimo–pardavimo sutartis buvo įtrauktos arbitražinės išlygos ir susitarimai dėl jurisdikcijos.

- 12 2009 m. rugsėjo mėnesį *CDC*, sudariusi sandorį su *Evonik Degussa*, atsiėmė šiai pareikštą ieškinį. 2009 m. pabaigoje atsakovės pagrindinėje byloje, kurios dar buvo bylos šalys, gavo šaukimus į teismą dėl *Chemoxal SA* ir *Edison SpA*. Be to, atsakovės pagrindinėje byloje pateikė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo jurisdikcijos nebuvimu grindžiamą prieštaravimą, remdamasi skirtingais susitarimais dėl jurisdikcijos ir arbitražinėmis išlygomis, išdėstytais tam tikrose pirkimo–pardavimo sutartyse su neva nukentėjusiomis įmonėmis.
- 13 Šiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad jis gali turėti tarptautinę jurisdikciją tik pagal Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 3 punktą ir 6 straipsnio 1 punktą. Jeigu tokios jurisdikcijos sąlygos įvykdytos, *CDC* turėtų teisę atsakovėms pagrindinėje byloje iškelti bylą viename iš teismų, turinčių jurisdikciją pagal šias nuostatas, nebent šie teismai teisėtai neturi jurisdikcijos pagal šio reglamento 23 straipsnį arba arbitražinę išlygą.
- 14 Šiomis aplinkybėmis *Landesgericht Dortmund* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1) Ar Reglamento Nr. 44/2001 6 straipsnio 1 punktą reikia aiškinti taip, kad tuo atveju, kai pareiškiamas ieškinys, kuriuo reikalaujama, kad vienas teismo vietos valstybėje įsikūręs atsakovas ir kiti kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse įsikūrę atsakovai kartu suteiktų informaciją ir solidariai atlygintų nuostolius dėl keliose valstybėse narėse skirtingose vietose ir skirtingu laiku atsakovų padaryto vieno ir tęstinio pažeidimo (šį EB 81 straipsnio arba SESV 101 straipsnio ir EEE susitarimo 53 straipsnio pažeidimą konstatavo Komisija), šiuos reikalavimus tikslinga nagrinėti ir sprendimą priimti bendrai, siekiant išvengti per atskirus teismo procesus priimtų sprendimų nesuderinamumo?

Ar tokiu atveju reikia atsižvelgti į tai, kad teismo vietos valstybėje įsikūrusiam atsakovui pareikšto ieškinio atsisakoma po to, kai buvo įteiktas visiems atsakovams, iki pasibaigiant teismo nustatytiems terminams pateikti atsiliepimą į ieškinį ir prieš pirmąjį posėdį?

- 2) Ar Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 3 punktą reikia aiškinti taip, kad ieškinyje, kuriuo reikalaujama, kad skirtingose valstybėse narėse įsikūrę atsakovai suteiktų informaciją ir atlygintų nuostolius dėl keliose valstybėse narėse skirtingose vietose ir skirtingu laiku atsakovų padaryto vieno ir tęstinio pažeidimo (šį EB 81 straipsnio arba SESV 101 straipsnio ir EEE susitarimo 53 straipsnio pažeidimą konstatavo Komisija), nagrinėjamas žalą sukėlęs įvykis susijęs su kiekvienu atsakovu ir visa nurodyta žala, ar su bendra žala tose valstybėse narėse, kur sudaryti ir įgyvendinti karteliniai susitarimai?
- 3) Ar nagrinėjant ieškinius, kuriais siekiama nuostolių atlyginimo dėl EB 81 straipsnio arba SESV 101 straipsnio ir EEE susitarimo 53 straipsnio (kartelių draudimas) pažeidimo, pagal Sąjungos teisėje įtvirtintą kartelių draudimo veiksmingo įgyvendinimo principą leidžiama atsižvelgti į tiekimo sutartyse esančias arbitražines išlygas ir susitarimus dėl jurisdikcijos, jeigu dėl to nukrypstama nuo Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 3 punkte ir (arba) 6 straipsnio 1 punkte nustatytų tarptautinės jurisdikcijos taisyklių, taikomų visiems atsakovams ir (arba) visiems pateiktiems reikalavimams arba jų daliai?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

- 15 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pareiškęs teismas pirmuoju klausimu iš esmės siekia sužinoti, ar Reglamento Nr. 44/2001 6 straipsnio 1 punktą reikia aiškinti taip, kad šioje nuostatoje nustatyta jurisdikcijų koncentracijos taisyklė esant atsakovų daugetui gali būti taikoma, kai ieškinys, kuriuo prašoma priteisti solidarų nuostolių atlyginimą ir kartu pateikti informaciją, pareiškiamas įmonėms, skirtingose vietose ir skirtingu laiku įvairiais būdais dalyvavusioms darant vieną ir tęstinį pagal Sąjungos teisę nustatyto kartelių draudimo pažeidimą, konstatuotą Komisijos sprendimu, taip pat tuomet, kai ieškovas atsisakė ieškinio vieninteliui iš bendraatsakovių, kurio buveinė yra valstybėje narėje, į kurios teismą kreiptasi.
- 16 Siekiant atsakyti į šį klausimą pirmiausia reikia priminti, kad Reglamento Nr. 44/2001 6 straipsnio 1 punktą reikia aiškinti autonomiškai, remiantis reglamento sistema ir tikslais (žr. Sprendimo *Reisch Montage*, C-103/05, EU:C:2006:471, 29 punktą).
- 17 Minėto 6 straipsnio 1 punkte įtvirtintoje jurisdikcijos taisyklėje numatyta, kad atsakovui byla gali būti iškelta, kai jis yra vienas iš atsakovų, teisme pagal bet kurio iš jų nuolatinę gyvenamąją vietą, jeigu reikalavimai taip glaudžiai susiję, kad yra tikslinga juos nagrinėti ir spręsti visus iš karto, siekiant išvengti atskirų per teismo procesą priimtų sprendimų nesuderinamumo (Sprendimo *Painer*, C-145/10, EU:C:2011:798, 73 punktas ir Sprendimo *Sapir ir kt.*, C-645/11, EU:C:2013:228, 40 punktas).
- 18 Ši speciali taisyklė tiek, kiek ja nukrypstama nuo Reglamento Nr. 44/2001 2 straipsnyje įtvirtinto principo, kad jurisdikcija priklauso atsakovo nuolatinės gyvenamosios vietos teismui, turi būti aiškinama siaurai, neleidžiant aiškinti plačiau, nei aiškinama minėtame reglamente aiškiai įtvirtintais atvejais (žr. Sprendimo *Painer*, C-145/10, EU:C:2011:798, 74 punktą).
- 19 Remiantis Reglamento Nr. 44/2001 12 ir 15 konstatuojamosiomis dalimis, ši kompetencijos taisyklė atitinka siekį palengvinti gerą teisingumo administravimą, maksimaliai sumažinti vienu metu vykstančių teismo procesų galimybę ir išvengti sprendimų, kurie būtų nesuderinami, jei bylos būtų nagrinėjamos atskirai (Sprendimo *Painer*, C-145/10, EU:C:2011:798, 77 punktas).
- 20 Taigi siekiant taikyti Reglamento Nr. 44/2001 6 straipsnio 1 punktą, reikia patikrinti, ar tarp skirtingų reikalavimų, kuriuos pateikė tas pats ieškovas skirtingiems atsakovams, yra ryšys, pateisinantis suinteresuotumą juos nagrinėti kartu, kad būtų išvengta nesuderinamų sprendimų, galinčių atsirasti nagrinėjant bylas atskirai (žr. Sprendimo *Freeport*, C-98/06, EU:C:2007:595, 39 punktą ir Sprendimo *Sapir ir kt.*, C-645/11, EU:C:2013:228, 42 punktą). Šiuo aspektu tam, kad būtų galima sprendimus laikyti nesuderinamais, nepakanka, kad skirtųsi ginčo išsprendimo rezultatas, bet dar reikia, jog šis skirtumas būtų esant tokiai pačiai faktinei ir teisinei situacijai (žr. Sprendimo *Freeport*, C-98/06, EU:C:2007:595, 40 punktą; Sprendimo *Painer*, C-145/10, EU:C:2011:798, 79 punktą ir Sprendimo *Sapir ir kt.*, C-645/11, EU:C:2013:228, 43 punktą).
- 21 Kiek tai susiję su tokios pačios faktinės ir teisinės situacijos egzistavimo sąlyga, pagrindinėje byloje nagrinėjamomis aplinkybėmis reikia ją laikyti įvykdyta. Nepaisant to, kad atsakovės pagrindinėje byloje skirtingose vietose ir skirtingu laiku ir dalyvavo vykdant nagrinėjamą kartelį sudarydamos ir vykdydamos jo sutartis, pagal Sprendimą 2006/903, kuriuo remiamasi pateikiant reikalavimus pagrindinėje byloje, šis kartelis buvo laikomas vienu ir tęstiniu SESV 101 straipsnio ir

EEE susitarimo 53 straipsnio pažeidimu. Tačiau šiame sprendime nenustatytos jų galimos civilinės atsakomybės (prireikus – solidariosios) sąlygos, nes ją nustato kiekvienos valstybės narės nacionalinė teisė.

- 22 Galiausiai, kalbant apie nesuderinamų sprendimų riziką, nes pagal skirtingą nacionalinę teisę gali skirtis neteisėto kartelio dalyvių civilinės atsakomybės sąlygos, ši aplinkybė lemia nesuderinamų sprendimą riziką, kai tariamai nuo kartelio nukentėjęs asmuo pareiškia ieškinius skirtingų valstybių narių teismuose.
- 23 Vis dėlto reikia priminti, kad net darant prielaidą, jog ieškiniams dėl nuostolių atlyginimo, kuriuos *CDC* pareiškė atsakovėms pagrindinėje byloje, taikomi skirtingi įstatymai, remiantis teismo, į kurį kreiptasi, tarptautinės privatinės teisės nuostatomis, toks skirtumas savaime netrukdo taikyti Reglamento Nr. 44/2001 6 straipsnio 1 punktą, nes atsakovės galėjo numatyti, kad yra rizikos, jog joms bus pareikšti ieškiniai valstybėje narėje, kurioje bent viena jų turi buveinę (žr. Sprendimo *Painer*, C-145/10, EU:C:2011:798, 84 punktą).
- 24 Taigi ši sąlyga įvykdyta, jei priimtas privalomas Komisijos sprendimas, kuriuo konstatuotas vienas ir tęstinis Sąjungos teisės pažeidimas ir kuris pagrįstas kiekvieno dalyvio atsakomybe už nuostolių, sukeltų visų šio pažeidimo dalyvių deliktiniais veiksmais, atlyginimą. Šiomis aplinkybėmis minėti dalyviai turėjo tikėtis, kad jiems bus iškelta byla valstybės narės, kurioje vienas jų turi buveinę, teismuose.
- 25 Taigi reikia konstatuoti, kad tai, jog ieškiniai dėl nuostolių atlyginimo skirtingose valstybėse narėse įsteigtoms bendrovėms, dalyvavusioms viename ir tęsiniame kartelyje pažeidžiant Sąjungos teisę, nagrinėjami atskirai, gali lemti sprendimų nesuderinamumą, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 44/2001 6 straipsnio 1 punktą.
- 26 Tiksliau tariant, dar reikia išnagrinėti, kiek tai, kad ieškovė pagrindinėje byloje atsisako vienintelei atsakovei, kurios buveinė yra teismo, į kurį kreiptasi, valstybėje narėje, pareikšto ieškiniu, gali sutrukdyti taikyti Reglamento Nr. 44/2001 6 straipsnio 1 dalyje numatytą jurisdikcijos taisyklę.
- 27 Pagal nusistovėjusią teismo praktiką ši taisyklė neturėtų būti taikoma taip, kad leistų ieškovui pateikti reikalavimą, nukreiptą prieš kelis atsakovus vien dėl to, jog vienam iš jų byla nebūtų iškelta jo nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės teisme (Sprendimo *Reisch Montage*, C-103/05, EU:C:2006:471, 32 punktą ir Sprendimo *Painer*, C-145/10, EU:C:2011:798, 78 punktą).
- 28 Vis dėlto Teisingumo Teismas patikslino, kad kai skirtingiems atsakovams pateikti reikalavimai susiję, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 44/2001 6 straipsnio 1 punktą, nuo pat jų pateikimo, taikoma šioje nuostatoje nustatyta jurisdikcijos taisyklė, be kita ko, nesant būtinybės atskirai nustatyti, jog reikalavimai buvo pateikti vien tam, kad byla vienam iš atsakovų nebūtų iškelta jo gyvenamosios ar buveinės vietos teisme (žr. Sprendimo *Freeport*, C-98/06, EU:C:2007:595, 54 punktą).
- 29 Iš to matyti, kad esant reikalavimams, kurie nuo jų pateikimo yra susiję, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 44/2001 6 straipsnio 1 punktą, teismas, į kurį kreiptasi, galimą piktnaudžiavimą šioje nuostatoje nustatyta jurisdikcijos taisykle gali konstatuoti tik turėdamas patikimų įrodymų, kurie jam leistų padaryti išvadą, kad ieškovas dirbtinai sukūrė arba išlaikė šios nuostatos taikymo sąlygas.

- 30 Pagrindinėje byloje kai kurios bylos šalys teigia, kad prieš pareiškiant ieškinį pagrindinėje byloje ieškovė pagrindinėje byloje ir *Evonik Degussa*, kurios buveinė yra Vokietijoje, sudarė taikos sutartį ir kad šios bylos šalys savo noru atidėjo šios sutarties sudarymą po to, kai bus pareikštas ieškinys, vien tam, kad būtų nustatyta teismo, į kurį kreiptasi dėl kitų atsakovių pagrindinėje byloje, jurisdikcija.
- 31 Siekiant, kad būtų netaikoma Reglamento Nr. 44/2001 6 straipsnio 1 punkte nustatyta jurisdikcijos taisyklė, toks teiginys vis dėlto turi būti pagrįstas patikimais įrodymais, kad susijusios bylos šalys yra susitarusios dirbtinai sukurti arba išlaikyti šios nuostatos taikymo sąlygas reikalavimo pareiškimo momentu.
- 32 Nors teismas, į kurį kreiptasi, turi išnagrinėti šiuos įrodymus, reikia patikslinti, kad vien tai, jog vyko derybos dėl galimos taikos sutarties, nereiškia, kad buvo sudarytas toks susitarimas. Priešingai, taip būtų, jei pasirodytų, kad tokia sutartis buvo iš tikrųjų sudaryta, bet atšaukta siekiant sudaryti išpūdį, kad įvykdytos Reglamento Nr. 44/2001 6 straipsnio 1 punkto taikymo sąlygos.
- 33 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti taip: Reglamento Nr. 44/2001 6 straipsnio 1 punktą reikia aiškinti taip, kad šioje nuostatoje nustatyta jurisdikcijų koncentracijos taisyklė esant atsakovų daugumai gali būti taikoma, kai ieškinys, kuriuo prašoma priteisti solidarų nuostolių atlyginimą ir kartu pateikti informaciją, pareiškiamas įmonėms, skirtingose vietose ir skirtingu laiku dalyvavusioms darant vieną ir tęstinį pagal Sąjungos teisę nustatyto kartelių draudimo pažeidimą, konstatuotą Komisijos sprendimu, taip pat tuomet, kai ieškovas atsisakė vieninteliam iš bendraatsakovių, kurio buveinė yra valstybėje narėje, į kurios teismą kreiptasi, pareikšto ieškinių, nebent nustatytas šio ieškovo ir bendraatsakovių susitarimas dirbtinai sukurti arba išlaikyti šios nuostatos taikymo sąlygas šio ieškinių pareiškimo momentu.

Dėl antrojo klausimo

- 34 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas antruoju klausimu siekia sužinoti, ar Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 3 punktą reikia aiškinti taip, kad ieškinyje, kuriuo reikalaujama, kad skirtingose valstybėse narėse įsikūrę atsakovai atlygintų nuostolius dėl keliose valstybėse narėse skirtingose vietose ir skirtingu laiku jų padaryto vieno ir tęstinio SESV 101 straipsnio ir EEE susitarimo 53 straipsnio pažeidimo, kurį konstatavo Komisija, nagrinėjamas žalą sukėlęs įvykis susijęs su kiekvienu atsakovu ir visa nurodyta žala tose valstybėse narėse, kur sudaryti ir įgyvendinti karteliniai susitarimai.
- 35 Kadangi pagrindinės bylos aplinkybėms būdingas daugelio reikalavimų atlyginti nuostolius, kuriuos ieškovei pagrindinėje byloje perleido daug įmonių, tariamai nukentėjusių nuo vandenilio peroksido kartelio, sutelkimas, visų pirma reikia priminti, kad pradinio kreditoriaus reikalavimų perleidimas negali turėti reikšmės nustatant kompetentingą teismą remiantis Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 3 punktu (Sprendimo *ÖFAB*, C-147/12, EU:C:2013:490, 58 punktas).
- 36 Iš to matyti, kad žalos atsiradimo vietos nustatymo klausimas turi būti nagrinėjamas atskirai kiekvieno reikalavimo atlyginti nuostolius atveju, nepriklausomai nuo perleidimo ar šių reikalavimų sujungimo.
- 37 Šiuo aspektu reikia priminti, kad Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 3 punktas turi būti aiškinamas autonomiškai ir griežtai (Sprendimo *Kolassa*, C-375/13, EU:C:2015:37, 43 punktas).

- 38 Vis dėlto Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 3 dalies formuluotė „vieta, kurioje įvyko žalą sukėlęs įvykis ar jis gali įvykti“ apima ir žalos materializavimosi vietą, ir šią žalą sukėlusio priežastinio įvykio vietą, todėl ieškovo pasirinkimu atsakovui gali būti iškelta byla vienos iš šių vietų teisme (Sprendimo *Melzer*, C-228/11, EU:C:2013:305, 25 punktą ir Sprendimo *Kolassa*, C-375/13, EU:C:2015:37, 45 punktą).
- 39 Pagal nusistovėjusią teismo praktiką jurisdikcijos taisyklė, numatyta minėto reglamento 5 straipsnio 3 punkte, pagrįsta itin glaudžia sąsaja tarp ginčo ir vietos, kurioje įvyko arba gali įvykti žalą sukėlęs įvykis, teismų, o tai pateisina jurisdikcijos priskyrimą pastariesiems dėl gero teisingumo administravimo ir veiksmingo proceso organizavimo priežasčių (Sprendimo *Melzer*, C-228/11, EU:C:2013:305, 26 punktą ir Sprendimo *Hi Hotel HCF*, C-387/12, EU:C:2014:215, 28 punktą).
- 40 Delikto ir kvazidelikto bylose vietos, kurioje įvyko ar gali įvykti žalą sukėlęs įvykis, teisėjas įprastai turi geriausias galimybes priimti sprendimą pirmiausia dėl ginčo dalyko artumo ir lengvesnio įrodymų rinkimo (Sprendimo *Melzer*, C-228/11, EU:C:2013:305, 27 punktą).
- 41 Taigi nustačius vieną iš siejamųjų veiksmų, kurie pripažįstami pagal šio sprendimo 38 punkte primintą teismo praktiką, galima nustatyti teismo, kuris objektyviai gali geriausiai įvertinti, ar įvykdytos asmens, kuriam iškelta byla, atsakomybę pagrindžiančios sąlygos, jurisdikciją, tai reiškia, kad teisėtai galima kreiptis tik į tą teismą, kurio veiklos teritorijoje yra šis reikšmingas siejamasis veiksnys (Sprendimo *Coty Germany*, C-360/12, EU:C:2014:1318, 48 punktą ir Sprendimo *Kolassa*, C-375/13, EU:C:2015:37, 47 punktą).
- 42 Reikia išnagrinėti, kur pagrindinės bylos aplinkybėmis yra siejamieji veiksniai, kuriais remiantis galima nustatyti teisminę jurisdikciją delikto arba kvazidelikto bylose.

Priežastinio įvykio vieta

- 43 Dėl priežastinio įvykio vietos pirmiausia reikia nurodyti, kad tokiomis aplinkybėmis, kokios nagrinėjamos pagrindinėje byloje, pirkėjai iš tiesų įsigijo prekių palaikydami sutartinius santykius su skirtingais nagrinėjamo kartelio dalyviais. Tačiau nurodytą žalą sukėlęs faktas yra ne galimas sutartinių išpareigojimų pažeidimas, o sutartinės laisvės apribojimas dėl šio kartelio, nes dėl šio apribojimo pirkėjas negalėjo įsigyti prekių už kainą, nustatytą pagal rinkos taisykles.
- 44 Šiomis aplinkybėmis žalą, kurią sudaro didesnė suma, kurią pirkėjas turėjo sumokėti dėl to, kad kartelis iškraipė rinkos kainas, sukėlusio įvykio vieta bendriausia prasme gali būti apibrėžiama kaip kartelio sudarymo vieta. Jeigu jis sudaromas, dalyviai savo veiksmais arba neveikimu užtikrina, kad konkurencija užblokuojama ir kainos iškraipomos. Jeigu ši vieta būtų žinoma, jurisdikcijos priskyrimas šios vietos teismams atitiktų šio sprendimo 39 punkte primintus tikslus.
- 45 Tačiau ši nuomonė nėra svarbi pagrindinėje byloje nagrinėjamomis aplinkybėmis, kai, remiantis Komisijos išvadomis, pateiktomis sprendime dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, negalima identifikuoti vienintelės nagrinėjamo kartelio sudarymo vietos, nes šį kartelį sudarė daug kartelinių susitarimų, priimtų per skirtingus susitikimus ir konsultacijas įvairiose Sąjungos vietose.

- 46 Tai, kas išdėstyta, neturi reikšmės prielaidai, kad specialaus susitarimo sudarymas tarp tų, kurie visi sudarė nagrinėjamą neteisėtą kartelį, gali būti vienintelis pirkėjui sukeltos žalos priežastinis įvykis, kada teismas, kurio veiklos teritorijoje nagrinėjamas susitarimas buvo sudarytas, turėtų jurisdikciją pripažinti minėtam pirkėjui tokiu būdu sukeltą žalą.
- 47 Darant šią prielaidą ir prielaidą, kad prašymą priimi prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi priimti išvadą, jog pagrindinėje byloje nagrinėjamas kartelis vis dėlto buvo galutinai sudarytas šio teismo veiklos teritorijoje, dar reikia išnagrinėti klausimą, ar daugeliui šio kartelio dalyvių galima iškelti bylą tame pačiame teisme.
- 48 Tačiau kitomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas nusprendė, kad Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 3 dalyje neleidžiama pagal žalą lėmusio veiksmo, priskiriamo vienam iš tariamų žalos sukėlėjų, kuris nėra bylos šalis, vietą nustatyti teismo jurisdikciją, taikytiną kitam tariamam minėtos žalos sukėlėjui, kuris neveikė teismo, į kurį kreiptasi, teritorijoje (Sprendimo *Melzer*, C-228/11, EU:C:2013:305, 41 punktą).
- 49 Priešingai, pagrindinėje byloje nagrinėjamomis aplinkybėmis niekas neprieštarauja tam, kad bendra byla visiems pažeidimą padariusiems asmenims būtų iškeliama tame pačiame teisme.
- 50 Iš to matyti, kad jurisdikcijos, remiantis priežastiniu įvykiu ir atsižvelgiant į visus neteisėto kartelio sudarytojus, pripažinti šio įvykio tariamai sukeltą žalą priskyrimas pagal Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 3 punktą siejamas su konkrečiu įvykiu, per kurį šis kartelis buvo galutinai sudarytas arba buvo sudarytas susitarimas, kuris vienintelis buvo priežastinis įvykis, tariamai sukėlęs žalą pirkėjui, nustatymu teismo, į kurį kreiptasi, veiklos teritorijoje.

Žalos atsiradimo vieta

- 51 Kaip priminta šio sprendimo 41 punkte, žalos atsiradimo vietos nustatymas leidžia nustatyti teismo, kuris objektyviai gali geriausiai įvertinti, ar įvykdytos asmens, kuriam iškelta byla, atsakomybę pagrindžiančios sąlygos.
- 52 Iš Teisingumo Teismo praktikos matyti, kad vieta, kurioje atsirado žala, yra vieta, kur nurodyta žala konkrečiai pasireiškia (žr. Sprendimo *Zuid-Chemie*, C-189/08, EU:C:2009:475, 27 punktą). Kalbant apie žalą, kurią sudaro dėl dirbtinai iškeltos kainos, kaip antai už vandenilio peroksido, dėl kurio sudarytas pagrindinėje byloje nagrinėjamas kartelis, sumokėta didesnė suma, ši vieta nustatyta tik kiekvienam tariamam nukentėjusiajam individualiai ir iš principo ji yra jo buveinėje.
- 53 Minėta vieta suteikia visas galimo proceso naudingo organizavimo garantijas, nes prašymo atlyginti įmonei neteisėto kartelio, kurį privaloma tvarka jau nustatė Komisija, tariamai sukeltą žalą nagrinėjimas iš esmės priklauso nuo konkrečios šios įmonės situacijos. Šiomis aplinkybėmis vietos, kurioje yra jos buveinė, teismas yra akivaizdžiai tinkamiausias nagrinėti tokį prašymą.
- 54 Taip nustatytas teismas, remdamasis visa šiai įmonei dėl jos sumokėtos didesnės prekių, dėl kurių sudarytas nagrinėjamas kartelis, kainos sukelta žala, turi jurisdikciją nagrinėti ieškinį, pareikštą bet kuriam šio kartelio sudarytojui arba jų daugumai.

- 55 Priešingai, kadangi teismo, į kurį kreiptasi, jurisdikcija dėl žalos atsiradimo apribojama įmonės, kurios buveinė yra jo veiklos teritorijoje, patirta žala, toks ieškovas, kaip antai *CDC*, pareiškiantis daugelio įmonių reikalavimus atlyginti nuostolius, remiantis šio sprendimo 35 straipsnyje priminta teismo praktika, turėtų pateikti atskirus prašymus dėl kiekvienos šių įmonių patirtos žalos teismams, kurių veiklos teritorijose yra jų buveinės.
- 56 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į antrąjį klausimą reikia atsakyti taip: Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 3 punktą reikia aiškinti taip, kad nagrinėjant ieškinį, kuriuo reikalaujama, kad skirtingose valstybėse narėse įsikūrę atsakovai atlygintų nuostolius dėl keliose valstybėse narėse skirtingose vietose ir skirtingu laiku jų padaryto vieno ir to paties SESV 101 straipsnio ir EEE susitarimo 53 straipsnio pažeidimo, kurį konstatavo Komisija, žalą sukėlęs įvykis susijęs su kiekvienu atsakovu individualiai, kiekvienas jų gali pagal 5 straipsnio 3 punktą pasirinkti, ar pareikšti ieškinį vietos, kurioje galutinai sudarytas nagrinėjamas kartelis, arba vietos, kurioje prireikus priimamas specialus susitarimas, nustatytinas kaip jam vienintelis nurodytą žalą sukėlęs priežastinis įvykis, teisme arba jo buveinės vietos teisme.

Dėl trečiojo klausimo

- 57 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas trečiuoju klausimu iš esmės siekia sužinoti, ar Reglamento Nr. 44/2001 23 straipsnio 1 dalį ir Sąjungos teisėje įtvirtintą kartelių draudimo veiksmingo įgyvendinimo principą reikia aiškinti taip, kad pagal juos nagrinėjant ieškinius, kuriais siekiama nuostolių atlyginimo dėl SESV 101 straipsnio ir EEE susitarimo 53 straipsnio pažeidimo, leidžiama atsižvelgti į tiekimo sutartyse esančias jurisdikcijos taisykles, jeigu dėl to nukrypstama nuo šio reglamento 5 straipsnio 3 punkte ir (arba) 6 straipsnio 1 punkte nustatytų tarptautinės jurisdikcijos taisyklių.
- 58 Prieš pradėdant nagrinėti šį klausimą pirmiausia reikia patikslinti, kad dėl tam tikrų nukrypti leidžiančių išlygų, kurios taip pat nustatytos šiose sutartyse, bet nepriklauso Reglamento Nr. 44/2001 taikymo sričiai, Teisingumo Teismas neturi pakankamai informacijos, kad pateiktų prašymą priimti prejudicinį sprendimą priėmusiam teismui naudingą atsakymą.
- 59 Dėl trečiajame klausime nurodytų susitarimų, kurie priskirtini prie šio reglamento taikymo srities, reikia priminti, kad, kalbėdamas apie Konvenciją dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo, pasirašytą Briuselyje 1968 m. rugsėjo 27 d. (OL L 299, 1972, p. 32), Teisingumo Teismas patikslino, kad sudarydamos šios konvencijos 17 straipsnį atitinkantį susitarimą dėl jurisdikcijos šalys gali nukrypti ne tik nuo šios konvencijos 2 straipsnyje numatytos bendros jurisdikcijos, bet ir nuo tos pačios konvencijos 5 ir 6 straipsniuose nustatytos specialios jurisdikcijos (žr. Sprendimo *Estasis Saloti di Colzani*, 24/76, EU:C:1976:177, 7 punktą).
- 60 Taigi kadangi Teisingumo Teismo pateiktas šios konvencijos nuostatų išaiškinimas taikytinas ir Reglamento Nr. 44/2001 nuostatomis, kai šių dviejų teisės aktų nuostatas galima laikyti lygiavertėmis, reikia nurodyti, kad taip yra beveik tapaciai suformuluotų šios konvencijos 17 straipsnio pirmos pastraipos ir šio reglamento 23 straipsnio 1 dalies atveju (Sprendimo *Refcomp*, C-543/10, EU:C:2013:62, 19 ir 20 punktai).
- 61 Todėl reikia konstatuoti, kad teismas, į kurį kreiptasi, iš principo gali būti saistomas arbitražinės išlygos dėl jurisdikcijos, nukrypstančios nuo Reglamento Nr. 44/2001 5 ir 6 straipsniuose numatytos jurisdikcijos, dėl kurios bylos šalys susitarė pagal jo 23 straipsnio 1 dalį.

- 62 Šios išvados negali paneigti reikalavimas veiksmingai įgyvendinti kartelių draudimą. Pirma, Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad bylos esmei taikytinos materialinės teisės taisyklės negali turėti įtakos susitarimų dėl jurisdikcijos pagal šio sprendimo 59 punkte nurodytos konvencijos 17 straipsnį galiojimui (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Castelletti*, C-159/97, EU:C:1999:142, 51 punktą). Pagal šio sprendimo 60 straipsnyje primintą teismo praktiką šis išaiškinimas taip pat svarbus aiškinant ir Reglamento Nr. 44/2001 23 straipsnį.
- 63 Antra, reikia konstatuoti, kad teismas, į kurį kreiptasi, suabejojęs Reglamento Nr. 44/2001 tikslu, negali neatsižvelgti į susitarimą dėl jurisdikcijos, atitinkančios šio reglamento 23 straipsnio reikalavimus, vien tik dėl to, kad mano, jog šiame susitarime nurodytas teismas kaip reikiant neužtikrins veiksmingo kartelių draudimo įgyvendinimo, nes nesuteiks nukentėjusiajam nuo kartelio teisės gauti visišką patirtos žalos atlyginimą. Priešingai, svarbu konstatuoti, kad kiekvienoje valstybėje narėje įgyvendinti teisių gynimo būdai, papildyti SESV 267 straipsnyje numatytu prašymo priimti prejudicinį sprendimą mechanizmu, teisės subjektams suteikia pakankamai garantijų šiuo klausimu (pagal analogiją žr. Sprendimo *Renault*, C-38/98, EU:C:2000:225, 23 punktą).
- 64 Tokioje byloje, kaip pagrindinė, teismas, į kurį kreiptasi, prieš nagrinėdamas minėtame 23 straipsnyje nustatytas formos sąlygas, vis dėlto privalo įsitikinti, kad nagrinėjami susitarimai veiksmingai panaudotini prieš ieškovę pagrindinėje byloje. Teisingumo Teismas jau patikslino, kad į sutartį įtrauktas susitarimas dėl jurisdikcijos gali sukelti padarinių iš principo tik šios sutarties sudarymui pritarusių šalių tarpusavio santykiams. Kad tokią sąlygą būtų galima panaudoti prieš trečiąjį asmenį, iš principo būtina, kad jis būtų šiai sąlygai pritaręs (Sprendimo *Refcomp*, C-543/10, EU:C:2013:62, 29 punktas).
- 65 Iš tiesų tik tuo atveju, jei pagal bylos esmei taikytiną nacionalinę teisę, kuri nustatyta taikant teismo, į kurį kreiptasi, vietos tarptautinės privatinės teisės taisyklės, trečiasis asmuo perimtų visas pradinio susitariančiojo asmens teises ir pareigas, susitarimas dėl jurisdikcijos, kuriam šis trečiasis asmuo nepritarė, galėtų būti panaudotas prieš jį (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Coreck*, C-387/98, EU:C:2000:606, 24, 25 ir 30 punktus).
- 66 Jeigu nagrinėjami susitarimai pasirodytų esą panaudotini prieš ieškovę pagrindinėje byloje, reikėtų išnagrinėti, ar jais iš tiesų nukrypstama nuo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo jurisdikcijos, kiek tai susiję su pagrindine byla.
- 67 Šiuo klausimu reikia priminti, kad, siekiant nustatyti į susitarimo dėl jurisdikcijos taikymo sritį patenkančius ginčus, jį turi išaiškinti nacionalinis teismas, kuriame juo remiamasi (Sprendimo *Powell Duffryn*, C-214/89, EU:C:1992:115, 37 punktas ir Sprendimo *Benincasa*, C-269/95, EU:C:1997:337, 31 punktas).
- 68 Susitarimas dėl jurisdikcijos gali būti susijęs tik su ginčais, kurių kilo arba gali kilti dėl konkrečių teisinių santykių, ir tai apriboja susitarimo dėl jurisdikcijos taikymo sritį tik ginčais, kurių kilo iš teisinio santykio, dėl kurio šis susitarimas buvo sudarytas. Šiuo reikalavimu siekiama, kad šalis netikėtai nesužinotų, jog visi ginčai, kurių gali kilti dėl jos santykių su kontrahentu ir kurie susiję su kitais santykiais nei tie, dėl kurių sutarta pasirinkti teismą, priskirti nagrinėti konkrečiam teismui (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Powell Duffryn*, C-214/89, EU:C:1992:115, 31 punktą).

- 69 Atsižvelgiant į šį tikslą, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui visų pirma reikia konstatuoti, kad susitarimas, kuriame bendriausia prasme nurodomi ginčai, kurių kyla dėl sutartinių santykių, neapima ginčo dėl deliktinės atsakomybės, kuri kontrahentui tariamai kyla dėl jo elgesio, suderinto su neteisėtu karteliu.
- 70 Kadangi nukentėjusioji įmonė nenumatė tokio ginčo, kai pritarė minėtam susitarimui, nes jos kontrahentus sujungiantis neteisėtas kartelis tuo metu dar buvo nežinomas, negalima konstatuoti, kad šis ginčas kilo dėl sutartinių santykių. Taigi toks susitarimas pagrįstai neapima galimybės nukrypti nuo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo jurisdikcijos.
- 71 Priešingai, esant susitarimui, kuriame nurodomi ginčai dėl atsakomybės, kylančios už konkurencijos teisės pažeidimą, ir pagal kurį paskirtas kitos valstybės narės teismas nei prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, jis turi atsisakyti savo jurisdikcijos, net jeigu dėl šio susitarimo netaikomos Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnyje ir (arba) 6 straipsnyje nustatytos specialiosios jurisdikcijos taisyklės.
- 72 Taigi į trečiąją klausimą reikia atsakyti taip: Reglamento Nr. 44/2001 23 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad pagal ją nagrinėjant ieškinius, kuriais siekiama nuostolių atlyginimo dėl SESV 101 straipsnio ir EEE susitarimo 53 straipsnio pažeidimo, leidžiama atsižvelgti į tiekimo sutartyse esančias jurisdikcijos taisykles, net jeigu dėl to nukrypstama nuo šio reglamento 5 straipsnio 3 punkte ir (arba) 6 straipsnio 1 punkte nustatytų tarptautinės jurisdikcijos taisyklių, su sąlyga, kad šios taisyklės susijusios su ginčais dėl atsakomybės už konkurencijos teisės pažeidimą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 73 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikuso teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (ketvirtoji kolegija) nusprendžia:

- 1. 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo 6 straipsnio 1 punktą reikia aiškinti taip, kad šioje nuostatoje nustatyta jurisdikcijų koncentracijos taisyklė esant atsakovų daugumai gali būti taikoma, kai ieškinys, kuriuo prašoma priteisti solidarų nuostolių atlyginimą ir kartu pateikti informaciją, pareiškiamas įmonėms, skirtingose vietose ir skirtingu laiku dalyvavusioms darant vieną ir tęstinį pagal Sąjungos teisę nustatyto kartelių draudimo pažeidimą, konstatuotą Europos Komisijos sprendimu, ir tuomet, kai ieškovas atsisakė vieninteliui iš bendraatsakovių, kurio buveinė yra valstybėje narėje, į kurios teismą kreiptasi, pareikšto ieškinio, nebent nustatytas šio ieškovo ir bendraatsakovių susitarimas dirbtinai sukurti arba išlaikyti šios nuostatos taikymo sąlygas šio ieškinio pareiškimo momentu.**
- 2. Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 3 punktą reikia aiškinti taip, kad nagrinėjant ieškinį, kuriuo reikalaujama, kad skirtingose valstybėse narėse įsikūrę atsakovai atlygintų nuostolius dėl keliose valstybėse narėse skirtingose vietose ir skirtingu laiku jų padaryto vieno ir tęstinio SESV 101 straipsnio ir 1992 m. gegužės 2 d. Europos ekonominės erdvės**

susitarimo 53 straipsnio pažeidimo, kurį konstatavo Europos Komisija, žalą sukėles įvykis susijęs su kiekvienu atsakovu individualiai, kiekvienas jų gali pagal minėto 5 straipsnio 3 punktą pasirinkti, ar pareikšti ieškinį vietos, kurioje galutinai sudarytas nagrinėjimas kartelis, arba vietos, kurioje prireikus priimamas specialus susitarimas, nustatytinas kaip jam vienintelis nurodytą žalą sukėles priežastinis įvykis, teisme arba jo buveinės vietos teisme.

- 3. Reglamento Nr. 44/2001 23 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad pagal ją nagrinėjant ieškinius, kuriais siekiama nuostolių atlyginimo dėl SESV 101 straipsnio ir 1992 m. gegužės 2 d. Europos ekonominės erdvės susitarimo 53 straipsnio pažeidimo, leidžiama atsižvelgti į tiekimo sutartyse esančias jurisdikcijos taisykles, net jeigu dėl to nukrypstama nuo šio reglamento 5 straipsnio 3 punkte ir (arba) 6 straipsnio 1 punkte nustatytų tarptautinės jurisdikcijos taisyklių, su sąlyga, kad šios taisyklės susijusios su ginčais dėl atsakomybės už konkurencijos teisės pažeidimą.**

Parašai.

ⁱ — 33 punkte ir rezoliucinės dalies 1 punkte kalbinio pobūdžio pataisymas padarytas paskelbus šį tekstą pirmą kartą.